
**Akademiku Urošu Kreku
ob 80-letnici**

iskreno čestitajo sodelavci
Glasbenonarodopisnega inštituta
in
Inštituta za slovensko narodopisje
ZRC SAZU

*Uroš, na Tvoje zdravje
naj Ti bo ta glaž podan,
košček sreče in veselje
naj prinese vsak Ti dan.*

Leta 1958 je bilo, ko nam je tedanji ravnatelj Glasbenonarodopisnega inštituta dr. Valens Vodušek naznanil, da dobimo novega sodelavca v osebi skladatelja Uroša Kreka. Prišel je in nam postal za devet let zvest delovni tovariš, vnet, zagnan, eden tistih, ki jim službeno delo pomeni poklicanost in zato naredijo več, kakor jim nalaga dolžnost.

Čeprav je ob prihodu dejal, da ne namerava postati znanstvenik-etnomuzikolog, je ob transkribiranju melodij z magnetofonskega traku mnoge tudi etnomuzikološko analiziral za poznejša raziskovanja.

Tisti čas, ko je bil Uroš Krek z nami v Wolfovi ulici, kjer je inštitut imel za vse sodelavce le dve sobi, so bila leta intenzivnega terenskega raziskovanja, saj smo bili vsakokrat vsaj po teden dni zdoma. Na terenu je s svojo nenarejeno prisrčnostjo in toplo človeško sproščenostjo takoj našel stik s podeželskimi pevci. Takrat inštitut ni imel avtomobila, zato smo pešačili od vasi do vasi iz kraja, kjer smo prenočevali kar po hišah, če je bilo le mogoče. Ko smo se s polnimi trakovi posnetkov in terenskimi zvezki zapiskov s podatki spet vrnil v inštitut, je bilo treba iz zvočnih posnetkov takoj narediti notni zapis melodij in pripisati besedilo. Uroš je delal z veseljem in zanimanjem. Brž ko je končal en trak, je mapo z notnimi zapisi izročil meni pri sosednji mizi, da sem dodala besedilo pod note in arhivski ovitek vsakega primera opremila s podatki.

Ob uspešnem terenskem delu je vzklikla misel, da bi bilo prav javnost seznaniti z našimi dosežki. Tako se je rodila priljubljena torkova oddaja na ljubljanskem radiu, s pomenljivim naslovom *Slovenska zemlja v pesmi in besedi* in zanjo je Uroš Krek zložil avizo po motivu belokranjske plesne pesmi 'Aj, zelena je vsa gora'. Zlasti prve oddaje, pri katerih je sodeloval tudi on, so bile pripravljene zelo skrbno, premišljeno in besedilo razlage med zvočnimi primeri je bilo nevsiljivo poučno za preproste in izobražene poslušalce. Včasih smo zanje pridobili še kolege iz Inštituta za slovensko narodopisje in zunanje sodelavce. Tako je v prvi oddaji iz Ribniške doline tisti del besedila, ki naj bi bilo Trubarjevo, torej dolensko narečno obarvano, prebral mojster dramske besede Stane Sever. Pri eni od oddaj s štajerskimi primeri pa je govoril pesnik Kajetan Kovič.

Kot ljubiteljski filmar je Uroš Krek za inštitut posnel več zelo uspešnih dokumentarnih filmov, seveda s takrat nepoklicno 8-mm kamero. Tudi montaža kadrov in zvočna spremljava z govorjenim besedilom vred sta bili narejeni z najpreprostejšimi sredstvi, a z veliko zavzetostjo za naše ljudsko glasbeno izročilo. Morda so prav zato filmi dosegli kar poklicno kakovost, saj je npr. tisti o izdelovanju ribniških lončenih konjičkov dobil celo bronasto odličje. Oba filma o Reziji pa sta posebno dragocena zato, ker sta bila posneta še pred potresom.

Tako so bila leta sodelovanja Uroša Kreka z inštitutom v korist ustanovi in njemu kot skladatelju. Ne samo, da je nekatere pesmi s pretanjenim občutkom za ljudske značilnosti priredil na svoj način, marveč je mnoge uporabil kot navdih za izvirno skladbo, iz katere poslušalec morda sploh ne zazna navedka, začuti pa slovenskost celotne skladbe.

Ko se je po devetih letih ponudila priložnost, da se posveti pedagoškemu delu na Akademiji za glasbo, se je Uroš Krek poslovil od inštituta, a prijateljski odnosi s kolegi obeh inštitutov so ostali neskaljeni. Ni pa se poslovil od ljudske pesmi, z njo je poslej seznanjal svoje slušatelje ter jim z besedo in zgledom svojih skladb skušal dopovedati, da je ljudska glasba prav poseben del slovenske kulture in nikakor ne nekaj umetniško manjvrednega. V zadnjih letih se je nekako spet vrnil v Glasbenonarodopisni inštitut, saj kot predsednik znanstvenega sveta s svojo preudarnostjo in nasveti pomaga pri njegovih usmeritvah in razvoju.